

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

С. М. Чернявська, О. Є. Немерцова, Г. І. Сабадир, О. В. Дяченко

МИ НАВЧАЄМОСЯ В УКРАЇНІ

Методичні вказівки для виконання практичних завдань
з навчальної дисципліни
«УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА»
для іноземних студентів усіх спеціальностей

Затверджено
редакційно-видавничою
радою НТУ «ХП»,
протокол № 1 від 25.02.2021 р.

Харків
НТУ «ХП»
2021

Методичні вказівки для виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» для іноземних студентів усіх спеціальностей / Уклад.: С. М. Чернявська, О. Є. Немерцова, Г. І. Сабадир, О. В. Дяченко. – Харків: НТУ «ХП», 2021 – 65 с.

Укладачі: С. М. Чернявська
                                          О. Є. Немерцова
                                          Г. І. Сабадир
                                          О. В. Дяченко

Рецензент: А. М. Гомон

Кафедра української, російської мов і прикладної лінгвістики

ВСТУП

Сьогодні актуальним залишається питання вивчення української мови як іноземної, тому що освіта відіграє пріоритетну роль. Саме від неї залежить рівень підготовки молодого покоління в умовах інтеграції України у світовий інформаційний, економічний, культурний простір. Це зобов'язує дбати про українську мову не лише в Україні, а й в усьому світі. Оволодіння українською мовою іноземними громадянами є необхідністю для життя в Україні.

Створення методичного видання «Ми навчаємося в Україні» скеровано на поширення обсягу знань іноземних студентів про Україну, де вони нині живуть і навчаються, а також розвиток їхніх навичок й умінь самостійного висловлювання на задану тему з використанням текстових матеріалів, поглиблення та систематизацію отриманих знань, поповнення лексичного запасу студентів.

Методичні вказівки складаються із 13 уроків, які містять: а) передтекстові завдання; б) завдання на розвиток граматичних правил; в) післятекстові завдання, які передбачають відповіді на запитання за змістом і стимулювання до самостійних монологічних висловлювань.

Вивчаючи тексти та опрацьовуючи завдання, студенти знайомляться з історією, культурою, науковими досягненнями українських учених і відомих діячів, зокрема з сучасним Харковом. Також тексти «Історія України», «Гімн України», «Культурне життя Харкова», «Літературний Харків» сприяють формуванню в іноземних студентів уявлення про політичне, наукове, культурне життя України, створити її позитивний образ.

Вказівки розраховані на студентів-іноземців I курсу, але можуть бути використані на II, III курсах як допоміжний матеріал.

Тема 1. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Передтекстові завдання

Завдання 1. *Запишіть дані слова, які ви зустрінете у тексті, поясніть їх значення за допомогою словника.*

Період	незалежність
Окраїна	громадянин
Територія	розповсюдження, поширення
Належність	грабувати
Імперія	гнобити
Експлуатація	скасувати

Завдання 2. *Запишіть у зошит і запам'ятайте назви держав, які існували в XVI-XVIII століттях.*

Київська Русь, Польща, Австро-Угорщина, Велике князівство Литовське, Угорщина, Російська імперія.

Завдання 3. *Запишіть синонімічні вирази:*

протягом усієї історії – усієї історії;

формування української народності – утворення українського народу;

бути об'єктом загарбницьких війн – знаходитися під гнітом;

підлягати експлуатації – гнобитись;

боротися за незалежність – боротися за свободу;

возз'єднання – поєднатися з кимось;

держава – країна;

входити на правах автономії – увійти до складу держави як самостійний, рівноправний партнер;

проголосити – об'явити;

Верховна Рада – парламент.

Завдання 4. *Прочитайте складні слова, проаналізуйте, як вони утворені:*

давньоруський – давній + руський;

літопис – літа (роки) + писати;

плодовитий – плод + овитий;

століття – сто + літо;

добровільно – добро + воля (за власним бажанням).

Завдання 5. Прочитайте текст «Історія України».

Історія України

Багата й славна історія українського народу. Починається вона з давньоруської держави, яке тоді називалося Київська Русь.

Упродовж усієї історії держави були гарні й важкі, радісні та сумні періоди розвитку.

Назва «Україна» уперше зустрічається в давньоруських літописах XII-XIII століть. Існує така версія, що спочатку вона позначала географічне поняття окраїни давньоруських земель. Пізніше ця назва поширилася на всі землі, де йшло формування української народності.

Плодовиті землі Київської Русі завжди були об'єктом загарбницьких війн сусідніх держав. У результаті цих війн територію України було поділено на чотири частини. Одна частина належала Угорщині, друга – Польщі, третя – Російській імперії, четверта – Великому князівству Литовському. Але війни за плодовиті землі України продовжувались.

До кінця XVII століття Україну було поділено уже на дві частини, які належали двом державам: Росії та Австро-Угорщині. Український народ впродовж багатьох століть підлягав експлуатації, природні багатства постійно розкрадалися.

Усю свою історію український народ боровся за свою незалежність. Визвольна війна 1648-1654 років під керівництвом Богдана Хмельницького принесла перемогу. 8 січня 1654 року на раді в місті Переяславі було проголошено про возз'єднання України з Росією. За цим актом Україна добровільно входила до складу Росії на правах автономії.

Але справжньої незалежності український народ не отримав. Царський уряд поступово скорочував права українського народу, а в 1764 році скасував автономію та запровадив кріпосне право. Жовтнева революція 1917 року допомогла українському народу зробити перші кроки на шляху до свободи.

Нова історія України почалася 24 серпня 1991 року. Верховна Рада України прийняла Акт проголошення незалежності України.

Сьогодні народ України будує нову демократичну державу, яке має свій парламент і уряд. Державна мова – українська. Всі громадяни України

повинні знати українську мову. Хоча люди інших національностей в неофіційних стосунках можуть вільно спілкуватися рідною мовою.

Післятекстові завдання

Завдання 1. *Прочитайте перший абзац, перекажіть його зміст своїми словами.*

Завдання 2. *Прочитайте другий абзац. Дайте відповідь на запитання: Які періоди розвитку України були в її історії?*

Завдання 3. *Прочитайте третій абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Коли уперше зустрічається слово «Україна»?
2. Яке значення слова «Україна»?

Завдання 4. *Прочитайте четвертий абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Чому землі Київської Русі були об'єктом війн?
2. Які держави захоплювали Україну?
3. На які частини було розділено Україну на кінці XVII століття?

Завдання 5. *Прочитайте п'ятий абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Хто керував визвольною війною 1648-1654 років?
2. Що сталося 8 січня 1654 року?
3. На яких умовах Україна входила до складу Росії?

Завдання 6. *Прочитайте шостий абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Чи отримав незалежність український народ?
2. Як царський уряд ставився до українського народу?
3. Коли було зроблено перші кроки на шляху до волі?

Завдання 7. *Прочитайте сьомий і восьмий абзаци. Дайте відповіді на запитання:*

1. Коли почалася нова історія України?
2. Які органи керівництва має Україна сьогодні?
3. Які права мають люди інших національностей в Україні?

Завдання 8. Прочитайте текст ще раз абзацами та передайте зміст кожного абзацу одним реченням, не використовуючи слова та речення, що не впливають на основний зміст висловлювання. Запишіть їх у зошит.

Взірець: Багата й славна історія українського народу. Починається вона з давньоруської держави, яке тоді називалося Київська Русь.

Історія українського народу починається з давньоруської держави Київська Русь.

Завдання 9. Використовуючи запитання до завдань 1-7, складіть питальний план до тексту.

Завдання 10. Трансформуйте запитальний план у називний.

Завдання 11. Використовуючи план, розкажіть про історію України.

Завдання 12. Відновіть діалог. Складіть запитання до відповідних реплік.

- ... ?

- Я зараз живу та навчаюсь в Харкові.

- ... ?

- Харків знаходиться на сході України.

- ... ?

- Україна – це стародавня держава.

- ... ?

- Назва «Україна» вперше зустрічається у XII столітті, вона означала окраїну.

- ... ?

- Так, в Україні багата земля. З-за неї Україну завжди хотіли захопити.

- ... ?

- Справжню незалежність Україна отримала лише у серпні 1991 року.

- ... ?

- Сьогодні український народ будує нове життя, нову державу.

Завдання 13. Історія України, про яку ви читали в тексті, цікава та повчальна. Розкажіть про історію своєї країни.

Тема 1. ИСТОРИЯ УКРАИНЫ

Предтекстовые задания

Задание 1. *Запишите данные слова, которые вы встретите в тексте, определите их значение по словарю.*

Период	независимость
Окраина	гражданин
Территория	распространение
Принадлежность	грабить
Империя	угнетать
Эксплуатация	упразднить

Задание 2. *Запишите в тетрадь и запомните названия государств, которые существовали в XVI-XVIII веках.*

Киевская Русь, Польша, Австро-Венгрия, Великое княжество Литовское, Венгрия, Российская империя.

Задание 3. *Запишите синонимические выражения:*

на протяжении всей истории – продолжение всей истории;
формирование украинской народности – образование украинского народа;
были объектом захватнических войн – быть объектом оккупации;
подвергнуться эксплуатации – угнетаться;
бороться за независимость – бороться за свободу;
воссоединиться – объединиться с кем-то;
государство – страна;
входить на правах автономии – войти в состав государства как самостоятельный равноправный партнер;
провозгласить – объявить;
Верховный Совет – парламент.

Задание 4. *Прочитайте сложные слова, проанализируйте, как они образованы:*

древнерусский – древний + русский;
летопись – лета (годы) + писать;
плодородный – плод + родить;
столетие – сто + лет;
добровольно – добрая + воля (по своему желанию).

Задание 5. Прочитайте текст «История Украины».

История Украины

Богата и славна история украинского народа. Начинается она с древнерусского государства, которое тогда называлось Киевская Русь.

На протяжении всей истории государства были хорошие и тяжелые, радостные и грустные периоды развития.

Название «Украина» впервые встречается в древнерусских летописях XII-XIII веков. Существует такая версия, что сначала оно обозначало географическое понятие окраины древнерусских земель. Позже это название распространилось на все земли, где шло формирование украинской народности.

Плодородные земли Киевской Руси всегда были объектом захватнических войн соседних государств. В результате этих войн территория Украины была разделена на четыре части. Одна часть принадлежала Венгрии, другая – Польше, третья – Российской империи, четвертая – Великому княжеству Литовскому. Но войны за плодородные земли Украины продолжались.

К концу XVII века Украина была разделена уже на две части и принадлежала двум государствам: России и Австро-Венгрии. Украинский народ в течение многих столетий подвергался эксплуатации, природные богатства постоянно разграблялись.

Всю свою историю украинский народ боролся за свою независимость.

Освободительная война 1648-1654 годов закончилась под руководством Богдана Хмельницкого победой. 8 января 1654 года на совете в городе Переяславе было провозглашено о воссоединении Украины с Россией. По этому акту Украина добровольно вошла в состав России на правах автономии.

Но настоящей независимости украинский народ не получил. Царское правительство постепенно сокращало права украинского народа, а в 1764 году упразднило автономию и ввело крепостное право. В 1917 году произошла революция, Украина получила шанс на изменение своей жизни.

Новая история Украины началась 24 декабря 1991 года после провозглашения независимости Украины.

Сегодня народ Украины строит новое демократическое государство, которое имеет свой парламент и правительство. Государственный язык –

украинский, его должны знать все граждане Украины. Но люди других национальностей в неофициальных ситуациях могут обучаться на родном языке.

Послетекстовые задания

Задание 1. *Прочитайте первый абзац, передайте его содержание своими словами.*

Задание 2. *Прочитайте второй абзац. Ответьте на вопрос: Какие периоды развития Украины были в их истории?*

Задание 3. *Прочитайте третий абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Когда впервые встречается название «Украина»?
2. Что обозначает слово «Украина»?

Задание 4. *Прочитайте четвертый абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Почему земли Киевской Руси были объектом войн?
2. Какие государства захватили Украину?
3. На какие части была разделена Украина к концу XVII века?

Задание 5. *Прочитайте пятый абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Кто руководил освободительной войной 1648-1654 годов?
2. Что произошло 8 января 1654 года?
3. На каких правах Украина входила в состав России?

Задание 6. *Прочитайте шестой абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Получил ли независимость украинский народ?
2. Как царское правительство относилось к украинскому народу?
3. Какое событие произошло в 1917 году?

Задание 7. *Прочитайте седьмой и восьмой абзацы. Ответьте на вопросы:*

1. Когда началась новая история Украины?
2. Какие органы управления имеет Украина сегодня?
3. Какие права имеют люди других национальностей в Украине?

Задание 8. *Прочитайте текст еще раз по абзацам и передайте содержание абзаца одним предложением, опуская слова и предложения, не влияющие на основное содержание высказывания. Запишите их в тетрадь.*

Образец: Богата и славна история украинского народа. Начинается она с древнерусского государства, которое тогда называлось Киевская Русь. История украинского народа начинается с древнерусского государства Киевская Русь.

Задание 9. *Используя вопросы заданий 1-7, составьте вопросный план к тексту.*

Задание 10. *Трансформируйте вопросный план в назывной.*

Задание 11. *Используя план, расскажите об истории Украины.*

Задание 12. *Восстановите диалог. Составьте вопросы к ответным репликам.*

- ... ?

- Я сейчас живу и учусь в Харькове.

- ... ?

- Харьков находится на востоке Украины.

- ... ?

- Украина – древнее государство.

- ... ?

- Название «Украина» впервые встречается в XII веке, оно означает окраину.

- ... ?

- Да, в Украине богатая земля. Из-за нее Украину всегда хотели захватить.

- ... ?

- Настоящую независимость Украина получила в декабре 1991 года.

- ... ?

- Сегодня украинский народ строит новую жизнь, новое государство.

Задание 13. *История Украины, о которой вы читали в тексте, интересна и поучительна. Расскажите об истории своей страны.*

Тема 2. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНИ

Передтекстові завдання

Завдання 1. *Запишіть дані слова, які ви зустрінете у тексті, визначіть їх значення за допомогою словника.*

Держава	пшениця	родючий
Кордон	кукурудза	успішний
Клімат	порт	лісостепний
Землеробство	льон	миролюбний
Гектар	сприятливий	виноград
Зона	помірний	буряк

Завдання 2. *Зверніть увагу на синонімічність даних слів і словосполучень:*

має кордони	межує;
сприяти	допомагати;
виробляти	робити;
здавна	дуже давно;
весь рік	цілий рік.

Завдання 3. *Прочитайте складні слова, зверніть увагу, як вони утворені:*

землеробство – земля + робити;
лівобережний – лівий + берег;
правобережний – правий + берег;
миролюбний – мир + любити.

Завдання 4. *Прочитайте текст*

Географічне положення України

Україна – це європейська держава. Вона розташована на сході Європи – це найбільша за територією держава в Європі (603,7 тис. км²).

Україна має кордони з багатьма країнами. На півночі та сході вона межує з Білорусією та Росією. На південному сході кордон проходить по Азовському морю. На півночі територія України пролягає по Чорному морю. На південному заході Україна межує з Молдовою та Румунією, а на Заході – з Угорщиною, Словачією та Польщею. Чорне море взимку не замерзає. Це дає можливість морським портам – Одесі, Миколаєву, Херсону працювати цілий рік.

Великі розміри України та особливості історичного розвитку дали назву окремим її територіям. Так, наприклад, в Україні є території, які зветься Закарпатська Україна (Закарпаття), Галичина, Волинь, Бессарабія, Північна Буковина, Правобережна та Лівобережна Україна, Слобідська Україна.

Клімат України помірний, м'який. Плодовиті землі складають 60 мільйонів гектарів. Сприятливий клімат та родючий ґрунт сприяють успішному розвитку землеробства.

У залежності від природних умов територія України поділяється на декілька зон. На півночі вирощують льон і картоплю. У лісостепній зоні вирощують цукровий буряк і виробляють цукор. Зона степів – головний район виробництва зернових – пшениці, кукурудзи. На півдні вирощують персики та виноград.

Україною протікає 131 річка. Найбільші ріки – Дніпро, Дністер, Південний Буг, Сіверський Донець. Найбільше озеро в Україні – Світязь.

Наприкінці ХІХ століття територією України були прокладені залізниці, які пов'язали її з Білорусією, Польщею та іншими країнами. Здавна Україна мала господарські та культурні зв'язки з країнами Західної Європи.

Через українські землі проходив великий торговельний шлях з Європи до Китаю, Індії, Ірану, з країн півночі до Чорного моря. Це сприяє розвитку з ними економічних відносин.

Післятекстові завдання

Завдання 1. *Прочитайте перший абзац, передайте його зміст своїми словами.*

Завдання 2. *Прочитайте другий абзац. Дайте відповідь на запитання: З якими країнами межує Україна?*

Завдання 3. *Прочитайте третій абзац. Дайте відповідь на запитання: Як називаються території України?*

Завдання 4. *Прочитайте четвертий абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Який клімат в Україні?
2. Що вирощують в Україні?

Завдання 5. Прочитайте п'ятий абзац. Дайте відповіді на запитання:

1. Скільки річок протікає Україною?
2. Які найбільші річки в Україні?
3. Яке найбільше озеро в Україні?

Завдання 6. Прочитайте шостий абзац. Перекажіть його своїми словами.

Завдання 7. Використовуючи запитання до завдань 1-6, складіть питальний план до тексту.

Завдання 8. Трансформуйте питальний план у називний.

Завдання 9. Використовуючи план, розкажіть про географічне положення України.

Завдання 10. Ви познайомились з географічним положенням України. Розкажіть своїй групі про географічне положення вашої країни.

Тема 2. ГЕОГРАФИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ УКРАИНЫ

Предтекстовые задания

Задание 1. Запишите данные слова, которые вы встретите в тексте. Определите их значение по словарю.

Государство	пшеница	плодородный
Граница	кукуруза	успешный
Климат	порт	лесостепной
Земледелие	лен	миролюбивый
Гектар	благоприятный	виноград
Зона	умеренный	свекла

Задание 2. Обратите внимание на синонимичность данных слов и словосочетаний:

имеет границы	граничит, соседствует;
благоприятствовать	способствовать, помогать;
производить	делать;
издавна	очень давно;
круглый год	целый год, весь год.

Задание 3. Прочитайте сложные слова, обратите внимание, как они образованы:

земледелие – земля + делать;

левобережный – левый + берег;

правобережный – правый + берег;

миролюбивый – мир + любить.

Задание 4. Прочитайте текст.

Географическое положение Украины

Украина – это европейское государство. Она расположена на востоке Европы. Это самое большое по территории государство в Европе (603,7 тыс. кв²).

Украина имеет границы со многими странами. На севере и востоке она граничит с Белоруссией и Россией. На юго-востоке граница проходит по Азовскому морю. На юге территория Украины проходит по Черному морю. На юго-западе Украина граничит с Молдовой и Румынией, а на западе – с Венгрией, Словакией и Польшей. Черное море зимой почти не замерзает. Это даст возможность морским портам – Одессе, Николаеву, Херсону – работать круглый год.

Большие размеры Украины и ее различное историческое развитие дали название отдельным ее территориям. Так, например, в Украине есть территории, которые называются Закарпатская Украина, Галиция, Волынь, Бессарабия, Северная Буковина, Правобережная и Левобережная Украина, Слободская Украина.

Климат Украины умеренный, мягкий. Плодородные земли составляют 60 миллионов гектаров. Благоприятный климат и плодородные почвы способствуют успешному развитию земледелия.

В зависимости от природных условий территория Украины делится на несколько зон. На севере выращивают лен и картофель. В лесостепной зоне выращивают сахарную свеклу и производят сахар. Зона степей – главный район производства зерновых – пшеницы, кукурузы. На юге выращивают персики, абрикосы и виноград.

По Украине протекает 131 река. Самые крупные реки Днепр, Днестр, Южный Буг, Северский Донец. Самое большое озеро в Украине – Свитязь.

В конце XIX века по территории Украины были проложены железные дороги, которые связали ее с Белоруссией, Польшей и другими странами. Издавна Украина имела хозяйственные и культурные связи со странами Западной Европы. Через украинские земли проходил великий торговый путь из Европы в Китай, Индию и Иран, из стран севера к Черному морю. Это благоприятствует развитию экономических отношений со многими странами.

Послетекстовые задания

Задание 1. *Прочитайте первый абзац. Передайте его содержание своими словами.*

Задание 2. *Прочитайте второй абзац. Ответьте на вопрос: С какими странами граничит Украина?*

Задание 3. *Прочитайте третий абзац. Ответьте на вопрос: Как называются территории Украины?*

Задание 4. *Прочитайте четвертый абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Какой климат в Украине?
2. Что выращивают в Украине?

Задание 5. *Прочитайте пятый абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Сколько рек протекает по Украине?
2. Какие самые крупные реки в Украине?
3. Какое самое большое озеро в Украине?

Задание 6. *Прочитайте шестой абзац. Перескажите его своими словами.*

Задание 7. *Используя вопросы заданий 1-6, составьте вопросный план к тексту.*

Задание 8. *Трансформируйте вопросный план в назывной.*

Задание 9. *Вы познакомились с географическим положением Украины. Расскажите своей группой о географическом положении вашей страны.*

Задание 10. *Используя любой вид плана, расскажите о географическом положении Украины.*

Тема 3. СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ – КИЇВ

Передтекстові завдання

Завдання 1. *Запишіть дані слова, які ви зустрінете в текст, визначіть їх значення за словником.*

Архітектура	собор
Державність	населення
Ландшафт	споруди
Джерело	струмок
Кількість	причина
Будівництво	зодчество

Завдання 2. *Зверніть увагу на синонімічність даних слів та словосполучень:*

з давніх часів	дуже давно;
сприяти	допомагати;
населення	люди, мешканці;
головний	основний;
вікові	столітні;
сформувавши	зробити.

Завдання 3. *Прочитати текст.*

Київ

Столиця – головний політичний центр держави. Столиця України від часів Київської Русі – Київ, якому більше ніж 1500 років. Він залишався духовною, культурно-релігійною столицею навіть тоді, коли Україна втрачала свою державність, коли політична столиця за тих чи інших обставин переносилась в інше місце.

З давніх часів (IX-XII ст.) Київ називали «матір'ю міст руських». Зручне географічне розташування сприяло його розвитку. Археологічні пам'ятники на території давнього Києва, літературні джерела розповідають нам про те, що вже в VI-VII ст. Київ був великим торгівельним і культурним центром.

З XI-XII ст. в місті нараховувалося близько ста тисяч мешканців, і за кількістю населення в Європі він поступався лише Константинополю – столиці Візантійської імперії.

У центрі Києва стоїть славнозвісний Софійський собор. Він був збудований в XI столітті князем Ярославом Мудрим. Це був головний собор стародавньої Русі. Тут вирішувалися державні та церковні справи, тут були написані літописи, заснована школа та перша на Русі бібліотека.

Сучасний Київ – це столиця незалежної України. Це найкрупніший промисловий, культурний і науковий центр країни.

Прекрасна природа Києва: високі гори, густі ліса з віковичними деревами, широкими далями Задніпров'я.

Велика кількість річок і струмків: могутній Дніпро, Либідь, Глубочина – сформували своєрідний ландшафт міста.

В архітектурі цього прекрасного міста гармонійно поєднуються сучасні споруди і стародавні пам'ятники будівництва.

Післятекстові завдання

Завдання 1. *Прочитайте перший абзац. Дайте відповідь на запитання: Як називається столиця України?*

Завдання 2. *Прочитайте другий абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Як з давніх часів називали Київ?
2. Чому Київ був великим торговельним і культурним центром?

Завдання 3. *Прочитайте третій абзац. Перекажіть його своїми словами.*

Завдання 4. *Прочитайте четвертий абзац. Дайте відповідь на запитання: Коли й ким був побудований Софійський собор?*

Завдання 5. *Прочитайте п'ятий абзац. Перекажіть його своїми словами.*

Завдання 6. *Прочитайте шостий абзац. Дайте відповідь на запитання: Які річки є в Києві?*

Завдання 7. *Використовуючи запитання до завдань 1-6, складіть питальний план.*

Завдання 8. *Трансформуйте запитальний план у називний.*

Завдання 9. Використовуючи план, розкажіть про столицю України – місто Київ.

Завдання 10. Розкажіть про столицю своєї країни.

Тема 3. СТОЛИЦА УКРАИНЫ – КИЕВ

Предтекстовые задания

Задание 1. Запишите данные слова, которые вы встретите в тексте, определите их значение по словарю.

Архитектура	собор
Государственность	население
Ландшафт	сооружения
Источник	ручей
Количество	причина
Строительство	зодчество

Задание 2. Обратите внимание на синонимичность данных слов и словосочетаний:

с давних времен	очень давно;
способствовать	помогать;
население	люди, жители;
главный	основной;
вековые	столетние;
сформировать	сделать.

Задание 3. Прочитайте текст.

Киев

Столица – главный политический центр государства. Столица Украины со времен Киевской Руси – Киев, которому более 1500 лет. Он оставался духовной, культурно-религиозной столицей даже тогда, когда Украина теряла свою государственность, когда политическая столица по тем или иным причинам переносилась в другое место.

С давних времен (IX-XII вв.) Киев называли «матерью городов русских». Удобное географически положение способствовало его развитию. Археологические памятники на территории древнего Киева, литературные

источники рассказывают нам о том, что уже в VI-VII вв. Киев был большим торговым и культурным центром.

В XI-XII вв. в городе насчитывалось около ста тысяч жителей, и по количеству населения в Европе он уступал только Константинополю – столице Византийской империи.

В центре Киева стоит знаменитый Софийский собор. Он был построен в XI веке князем Ярославом Мудрым. Это был главный собор древней Руси. Здесь решались государственные и церковные дела, здесь были написаны летописи, основана школа и первая на Руси библиотека.

Современный Киев – это столица независимой Украины. Это крупнейший промышленный, культурный и научный центр страны.

Прекрасна природа Киева: высокие горы, густые леса с вековыми деревьями, широкие дали Заднепровья.

Множество рек и ручьев: могучий Днепр, Лыбидь, Глубочина – сформировали своеобразный ландшафт города.

В архитектуре этого прекрасного города гармонично сочетаются современные сооружения и древние памятники зодчества.

Послетекстовые задания

Задание 1. *Прочитайте первый абзац. Ответьте на вопрос: Как называется столица Украины?*

Задание 2. *Прочитайте второй абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Как с давних времен назывался Киев?
2. Почему Киев был большим торговым и культурным центром?

Задание 3. *Прочитайте третий абзац. Перескажите его своими словами.*

Задание 4. *Прочитайте четвертый абзац. Ответьте на вопрос: Когда и кем был построен Софийский собор?*

Задание 5. *Прочитайте пятый абзац. Перескажите его своими словами.*

Задание 6. *Прочитайте шестой абзац. Ответьте на вопрос: Какие реки есть в Киеве?*

Задание 7. *Используя вопросы заданий 1-6, составьте вопросный план.*

Задание 8. *Трансформируйте вопросный план в назывной.*

Задание 9. *Используя план, расскажите о столице Украины – городе Киеве.*

Задание 10. *Расскажите о столице своей страны.*

Тема 4. ГІМН УКРАЇНИ

Передтекстові завдання

Завдання 1. *Запишіть дані слова, які ви зустрінете в тексті. Поясніть їх значення за допомогою словника.*

Диригент

символіка

Забороняти

зміцнювати

Оберігати

простір

Композитор

прихильники

Мелодія

інтелігенція

Завдання 2. *Прочитайте текст.*

Гімн України

Кожного ранку над просторами України лунає мелодія «Ще не вмерла України...». Цю пісню ще донедавна забороняли виконувати. Але вона впродовж десятиліть оберігала та зміцнювала український дух. У світі вона ж завжди вважалася гімном українців.

Слова національного гімну написав у 60-х роках XIX століття відомий український поет Павло Чубинський. Вірш уперше було надруковано у 1863 році. Він швидко знайшов прихильників серед інтелігенції, студентів.

Музику написав західноукраїнський композитор і диригент Михайло Вербицький.

Але спеціального закону, який визнав би цю пісню як єдиний державний гімн, не було. «Ще не вмерла України...» не була єдиною піснею, яку вважали гімном. Національним гімном також вважались «Заповіт» Тараса Шевченка, «Вічний революціонер» Івана Франка. Гімн «Ще не вмерла України...» нині належить до офіційно визнаної національно-державної символіки України.

«Ще не вмерла України...»

Ще не вмерла України ні слава, ні воля,

Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду.
Станем, браття, в бій кривавий від Сяну до Дону,
В ріднім краю панувати не дамо нікому.
Чорне море ще всміхнеться, дід Дніпро зрадіє,
Ще у нашій Україні доленька наспіє!

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду.
А завзяття, праця щира свого ще докаже,
Ще ся волі в Україні піснь гучна розляже.
За Карпати відоб'ється, згомонить степами,
України слава стане поміж народами.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Післятекстові завдання

Завдання 1. *Прочитайте перший абзац, перекажіть його зміст своїми словами.*

Завдання 2. *Прочитайте другий абзац, дайте відповідь на запитання:*

1. Хто написав слова національного гімну?
2. Коли було надруковано цей вірш?

Завдання 3. *Прочитайте третій абзац, дайте відповідь на питання:
Хто написав музику до національного гімну?*

Завдання 4. *Прочитайте четвертий абзац, перекажіть його зміст своїми словами. Дайте відповідь на запитання: Які ще пісні вважалися гімнами України?*

Завдання 5. Використовуючи питання 1-4 завдань, складіть запитальний план до тексту.

Завдання 6. Трансформуйте запитальний план у називний.

Завдання 7. Використовуючи план, розкажіть про історію створення гімну.

Тема 4. ГИМН УКРАИНЫ

Предтекстовые задания

Задание 1. Запишите данные слова, которые вы встретите в тексте. Определите их значение по словарю.

Дирижер	символика
Запрещать	укреплять
Оберегать	простор
Композитор	поклонники
Мелодия	интеллигенция

Задание 2. Прочитайте текст «Гимн Украины».

Гимн Украины

Каждое утро над просторами Украины льется мелодия «Ще не вмерла України...». Эту песню еще недавно запрещали исполнять. Но она в течение десятилетий оберегала и укрепляла украинский дух. В мире же она всегда считалась гимном для украинцев.

Слова национального гимна написал в 60-х годах XIX столетия известный украинский поэт Павел Чубинский. Стихотворение впервые было напечатано в 1863 году. Оно быстро нашло поклонников среди интеллигенции, студентов. Музыку же написал западноукраинский композитор и дирижер Михаил Вербицкий.

Но специального закона, который признал эту песню как единый государственный гимн, не было. «Ще не вмерла України...» не была единственной песней, которую считали гимном. Национальным гимном также считали «Заповіт» Тараса Шевченко, «Вічний революціонер» И. Франко. Гимн «Ще не вмерла України...» сегодня принадлежит к официально национально-государственной символике Украины.

«Ще не вмерла України...» (оригинал)

Ще не вмерла України ні слава, ні воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду.
Станем, браття, в бій кривавий від Сяну до Дону,
В ріднім краю панувати не дамо нікому.
Чорне море ще всміхнеться, дід Дніпро зрадіє,
Ще у нашій Україні доленька наспіє!

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду.
А завзяття, праця щира свого ще докаже,
Ще ся волі в Україні піснь гучна розляже.
За Карпати відоб'ється, згомонить степами,
України слава стане поміж народами.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Послетекстовые задания

Задание 1. Прочитайте первый абзац текста, передайте его содержание своими словами.

Задание 2. Прочитайте второй абзац, ответьте на вопросы:

1. Кто написал слова национального гимна?
2. Когда было напечатано это стихотворение?

Задание 3. Прочитайте третий абзац, ответьте на вопрос: Кто написал музыку для национального гимна?

Задание 4. Прочитайте четвертый абзац, передайте его содержание своими словами. Ответьте на вопрос: Какие ещё песни считались гимнами Украины?

Задание 5. Используя вопросы 1-4 заданий, составьте вопросный план к тексту.

Задание 6. Трансформируйте вопросный план в назывной.

Задание 7. Используя план, расскажите об истории создания гимна.

Тема 5. ГЕРБ УКРАЇНИ

Передтекстові завдання

Завдання 1. Запишіть дані слова, які ви зустрінете в тексті. Визначіть їх значення за словником.

Геральдика	п'ятикутний
Символ	щит
Геральдичний знак	археологія
Влада	зброя
Тризубець	меч
Знак	алебарда

Завдання 2. Прочитайте складні слова. Зверніть увагу, як вони утворені: століття – сто + літ; тризубець – три + зубці; п'ятикутний – п'ять + кут; старовічний – старий + вік.

Завдання 3. Прочитайте текст

Герб України

Герб – це геральдичний знак держави, символ влади. 19 лютого 1992 року Верховна Рада України затвердила Державний герб України. Герб України являє собою тризубець на блакитному тлі п'ятикутного щита.

Тризуб був державним знаком Великого Київського князя Володимира Святого. Цей знак прийшов із глибини віків. Археологічні знахідки тризубця на українських землях свідчать про те, що вже в першому столітті нашої ери тризубці використовувалися як символи.

Протягом століть у тризубці поєдналися язичницькі та християнські символи.

Тризубець складається з намальованих фігур старовинної зброї: лука, меча та алебарди, які складені разом та підняті гострими кінцями (зубцями) догори. Від цього і назва – тризуб.

Післятекстові завдання

Завдання 1. *Прочитайте перший абзац, дайте відповіді на запитання:*

1. Що таке герб?
2. Коли Верховна Рада України затвердила Державний герб України?
3. Що представляє собою герб України?

Завдання 2. *Прочитайте другий абзац, дайте відповіді на запитання:*

1. Чий державним знаком був тризуб?
2. Про що свідчать археологічні розкопки?

Завдання 3. *Прочитайте третій абзац. Передайте його зміст своїми словами.*

Завдання 4. *Використовуючи питання завдань 1-3, складіть питальний план до тексту.*

Завдання 5. *Трансформуйте питальний план в називний.*

Завдання 6. *Використовуючи план, перекажіть текст.*

Завдання 7. *Розкажіть, що являє собою герб вашої країни.*

Тема 5. ГЕРБ УКРАИНЫ

Предтекстовые задания

Задание 1. *Запишите данные слова, которые вы встретите в тексте. Определите их значение по словарю.*

Геральдика	пятигранный
Символ	щит
Геральдический знак	археология
Власть	лук
Тризубец	меч
Знак	алебарда

Задание 2. *Прочитайте сложные слова. Обратите внимание, как они образованы:*

столетие – сто + лет; трезубец – три + зубца;
пятигранный – пять + грань.

Задание 3. *Прочитайте текст «Герб України».*

Герб Украины

Герб – это геральдический знак государства, символ власти. 19 февраля 1992 года Верховный Совет Украины утвердил Государственный герб Украины. Герб Украины представляет собой трезубец на голубом фоне пятигранного щита.

Трезубец был государственным знаком Великого Киевского князя Владимира Святого. Этот знак пришел из глубоких веков. Археологические находки трезубца на украинских землях свидетельствуют о том, что уже в первом столетии нашей эры трезубцы использовались как символы.

На протяжении столетий в трезубце соединялись языческие и христианские символы.

Трезубец состоит из нарисованных фигур старинного оружия: лука, меча и алебарды, сложенных вместе и обращенных острыми концами (зубцами) вверх. Отсюда и название – трезубец.

Послетекстовые задания

Задание 1. *Прочитайте первый абзац, ответьте на вопросы:*

1. Что такое герб?
2. Когда Верховный Совет Украины утвердил Государственный герб Украины?
3. Что представляет собой герб Украины?

Задание 2. *Прочитайте второй абзац, ответьте на вопросы:*

1. Чьим государственным знаком был трезубец?
2. О чем свидетельствуют археологические раскопки?

Задание 3. *Прочитайте третий абзац. Передайте его содержание своими словами.*

Задание 4. *Используя вопросы заданий 1-3, составьте вопросный план к тексту.*

Задание 5. *Трансформируйте вопросный план в назывной.*

Задание 6. *Используя план, перескажите текст.*

Задание 7. *Расскажите, что представляет собой герб вашей страны.*

Тема 6. ПРАПОР УКРАЇНИ

Передтекстові завдання

Завдання 1. *Запишіть слова, які ви зустрінете в тексті, визначіть їх значення за допомогою словника.*

Аргумент	сигналізація
Вексилологія	античний
Достаток	вертикальний
Досвід	горизонтальний
Смуга	колір
Полотно	форма

Завдання 2. *Запишіть у зошит і запам'ятайте синонімічні слова та словосполучення:*

розташувати – розмістити;

невід'ємна частина – невідділена частина; те, що не можна відділити;

за античних часів – у стародавні часи, дуже давно;

аргументувати – наводити доводи, мотивувати, доводити.

Завдання 3. *Прочитайте складні слова, зверніть увагу, як вони утворені:*

Середньовіччя – середній + вік;

міжнародний – між + народ;

багатокольниковий – багато + колір;

прямокутний – прямий + кут.

Завдання 4. Прочитайте текст.

Прапор України

Прапор як символ або спосіб сигналізації виник ще за античних часів та розповсюдився в Європі у Середньовіччі. Прапори поділяються на державні, міжнародні, територіальні.

Державний прапор є невід’ємною частиною символіки будь-якої держави. Прапори бувають різних кольорів, частіше прямокутної форми. Вони можуть складатися із декількох смуг різних кольорів, розташованих вертикально або горизонтально.

За правилами вексилології порядок кольорів у багатокольорових прапорах називаються зверху донизу – першим називають той колір, який є верхнім.

Прапор України являє собою прямокутне полотно, що складається із двох однакових смуг. Ці смуги розташовані горизонтально. Верхня смуга – блакитного кольору, у верхньому лівому куті зображено тризуб. Нижня смуга – жовтого кольору.

Вибір кольорів був аргументований такими доводами: символами України є чисте синє мирне небо, пшеничне поле – символ достатку, багатства (жовтий колір). Після проголошення незалежності України Верховна Рада затвердила блакитно-жовтий державний прапор.

Післятекстові завдання

Завдання 1. *Прочитайте перший абзац, перекажіть його зміст своїми словами.*

Завдання 2. *Прочитайте другий абзац, перекажіть його зміст своїми словами.*

Завдання 3. *Дайте відповіді на запитання:*

1. Коли виникли прапори?
2. Які бувають прапори?

Завдання 4. *Прочитайте третій абзац, дайте відповідь на запитання: Який порядок назви кольорів у багатокольорових прапорів?*

Завдання 5. *Прочитайте четвертий абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Що являє собою прапор України?
2. Як розташовані смуги на прапорі?

Завдання 6. Прочитайте п'ятий абзац, дайте відповідь на запитання: Чому були обрані блакитний та жовтий кольори?

Завдання 7. Використовуючи запитання до завдань 1-6, складіть запитальний план до тексту.

Завдання 8. Трансформуйте питальний план в називний.

Завдання 9. Використовуючи план, розкажіть про прапор України.

Завдання 10. Розкажіть про прапор своєї країни.

Тема 6. ФЛАГ УКРАИНЫ

Предтекстовые задания

Задание 1. Запишите данные слова, которые вы встретите в тексте, определите их значение по словарю.

Аргумент	сигнализация
Вексиллология	античный
Достаток	вертикальный
Довод	горизонтальный
средневековье	неотъемлемая часть
Полотно	форма

Задание 2. Запишите в тетрадь и запомните синонимичные слова и словосочетания:

- расположить – разместить, распределить;
- неотъемлемая часть – неотделимая часть;
- античное время – древнее время, очень давно;
- аргументировать – приводить доводы, доказывать, мотивировать.

Задание 3. Прочитайте сложные слова, обратите внимание, как они образованы:

- Средневековье – средний + век; международный – между + народ;
- многоцветный – много + цвет; прямоугольный – прямой + угол.

Задание 4. Прочитайте текст.

Флаг Украины

Флаг как символ или способ сигнализации возник еще в античное время и распространился в Европе в Средневековье. Флаги делятся на государственные, международные, территориальные.

Государственный флаг является неотъемлемой частью символики любого государства. Флаги бывают различных цветов, чаще всего прямоугольной формы. Они могут состоять из нескольких полос различных цветов, расположенных вертикально или горизонтально.

По правилам vexillологии порядок цвета на многоцветных флагах ведется сверху вниз – первым называют тот цвет, который является верхним.

Флаг Украины представляет собой прямоугольное полотнище, которое состоит из двух одинаковых полос. Эти полосы расположены горизонтально. Верхняя полоса голубого (синего) цвета, в верхней левой части изображен трезубец. Нижняя половина – желтого цвета.

Выбор цветов был аргументирован такими доводами: символами Украины являются чистое синее мирное небо, пшеничное поле – символ достатка, богатства (желтый цвет). После провозглашения независимости Украины Верховный Совет утвердил и государственный флаг – сине-желтый.

Послетекстовые задания

Задание 1. Прочитайте первый абзац, передайте его содержание своими словами.

Задание 2. Прочитайте второй абзац, передайте его содержание своими словами.

Задание 3. Ответьте на вопросы:

1. Когда возникли флаги?
2. Какие бывают флаги?

Задание 4. Прочитайте третий абзац, ответьте на вопрос: Какой порядок цвета на многоцветных флагах?

Задание 5. Прочитайте четвертый абзац. Ответьте на вопросы:

1. Что представляет собой флаг Украины?

2. Как расположены полосы на флаге?

Задание 6. Прочитайте пятый абзац, ответьте на вопрос: Почему были выбраны синий и желтый цвета?

Задание 7. Используя вопросы заданий 1-6, составьте вопросный план к тексту.

Задание 8. Трансформируйте вопросный план в назывной.

Задание 9. Используя план, расскажите о флаге Украины.

Задание 10. Расскажите о флаге своей страны.

Тема 7. ХАРКІВ

Передтекстові завдання

Завдання 1. Запишіть дані слова, які ви зустрінете в тексті, визначіть їх значення за словником.

Виникнення

Могутність

Фортеця

Версія

Досі

ВНЗ

Район

експортувати

перетворювати

літопис

розташуватися

мешканці

зоопарк

планетарій

Завдання 2. Запишіть значення слів і словосполучень, які ви зустрінете в тексті:

легендарний – що викликає захоплення;

половці – стародавня народність тюркського походження (азербайджанці, узбеки, казахи, турки) в XI – початку XIII ст.);

ріг достатку – невичерпне (який ніколи не закінчується) / джерело багатства);

жезл – коротка палиця (зазвичай золота) / символ влади.

Завдання 3. Прочитайте текст.

Харків

Ще й досі невідома історія виникнення назви міста. Найбільш цікавою видається версія, висунута в минулому столітті професором М. Аристовим. Відповідно до цієї версії, Харків дуже давно був легендарною столицею половців – Шаруканню. Назва цього міста могла з часом перетворитися у слово «Харків».

Уперше у літописах назва «Харків» з'являється лише в 1627 році. Про багатство та могутність старого Харкова говорить герб міста. На гербі зображені перехрещені ріг достатку та жезл торгівлі Меркурія.

Сьогодні Харків є адміністративним, промисловим та культурним центром Харківської області, яке розташовується на річках Уди, Лопань та Харків.

Сучасний Харків – це велике місто. Воно займає площу 15 тис. км². Харків постійно зростає, його населення з кожним роком збільшується. Зараз у Харкові живе більше півтора мільйона мешканців.

Харків – великий індустріальний центр України. У місті близько трьохсот промислових підприємств. Заводи та фабрики Харкова випускають трактори, літаки, турбіни, велосипеди, фотоапарати, телевізори. Промислова продукція Харкова експортується в усі куточки світу.

Харків – науковий центр України. Вчені науково-дослідних інститутів роблять внесок у розвиток науки та техніки України. У місті 21 вищий навчальний заклад і тому ми можемо назвати Харків містом студентів. В університетах нашого міста навчається молодь із 60 країн світу.

Харків – культурний центр. Тут працюють шість театрів, музеї, планетарій. Дуже люблять харків'яни та гості міста наш зоопарк, якому більше ніж сто років.

Післятекстові завдання

Завдання 1. *Прочитайте перший абзац, передайте його зміст своїми словами.*

Завдання 2. *Прочитайте другий абзац, дайте відповіді на запитання:*

1. Що було зображено на гербі міста?
2. Про що це свідчить?

Завдання 3. Прочитайте третій абзац. Про що говориться в цій частині тексту?

Завдання 4. Прочитайте четвертий абзац. Дайте відповіді на запитання:

1. Скільки промислових підприємств у місті?
2. Що випускають заводи та фабрики Харкова?

Завдання 5. Прочитайте п'ятий абзац. Дайте відповідь на запитання: Скільки вищих навчальних закладів у місті?

Завдання 6. Прочитайте шостий абзац, дайте відповідь на запитання: Чому Харків – це культурний центр?

Завдання 7. Використовуючи питання завдань 1-6, складіть питальний план до тексту.

Завдання 8. Трансформуйте його у називний.

Завдання 9. Використовуючи план, розкажіть про місто, в якому ви зараз мешкаєте.

Завдання 10. Відновіть діалог.

- ...?
- У літописах назва «Харків» з'являється у 1627 році.
- ...?
- Герб міста говорить про багатство та могутність старого Харкова.
- ...?
- На гербі міста зображені ріг достатку та жезл бога торгівлі Меркурія.
- ...?
- Харків розташувався на ріках Лопань, Уди та Харків.
- ...?
- Харків займає площу 15 тис. км².
- ...?
- У місті близько трьохсот промислових підприємств.
- ...?
- Зараз у Харкові живе більше півтора мільйона мешканців.
- ...?

- Заводи та фабрики Харкова випускають трактори, літаки, велосипеди, фотоапарати, телевізори.

- ...?

- У місті 21 вищий навчальний заклад.

- ...?

- В університетах Харкова навчається молодь із 60-ти країн світу.

- ...?

- У Харкові працюють шість театрів, музеїв, є планетарій.

Тема 7. ХАРЬКОВ

Предтекстовые задания

Задание 1. *Запишите данные слова, которые вы встретите в тексте, определите их значение по словарю.*

Возникновение

экспортировать

Могущество

преобразовать

Крепость

летопись

Версия

расположиться

До сих пор

жители

ВУЗ

зоопарк

Район

планетарий

Задание 2. *Запишите значение слов и словосочетаний, которые вы встретите в тексте:*

легендарный – вызывающий восхищение;

половцы – древняя народность тюркского происхождения (азербайджанцы, узбеки, казахи, турки) в XI – нач. XIII вв.;

рог изобилия – неиссякаемый (который никогда не кончается) / источник богатства;

жезл – короткая палка (обычно из золота) / символ власти.

Задание 3. Прочитайте текст.

Харьков

До сих пор неизвестна история возникновения названия города. Наиболее интересной представляется версия, выдвинутая в прошлом веке профессором Н. Аристовым. Согласно этой версии, Харьков очень давно являлся легендарной столицей половцев – Шаруканью. Это название со временем могло преобразоваться в слова «Харьков», которое появилось в 1627 году. О богатстве и могуществе старого Харькова говорит его герб, на котором изображены скрещенные рог изобилия и жезл бога торговли Меркурия.

Сегодня Харьков является административным, промышленным и культурным центром Харьковской области, который разместился на реках Уды, Лопань и Харьков.

Современный Харьков – это большой город. Он занимает площадь 15 тыс. км². Харьков постоянно растет, его население с каждым годом увеличивается. Сейчас в Харькове живет более полутора миллионов человек.

Харьков – крупный индустриальный центр Украины. В городе около трехсот промышленных предприятий. Заводы и фабрики Харькова выпускают трактора, самолеты, турбины, велосипеды, фотоаппараты, телевизоры. Промышленная продукция города экспортируется во все уголки мира.

Харьков – научный центр Украины. Ученые научно-исследовательских институтов вносят большой вклад в развитие науки и техники Украины. В городе 21 вуз и поэтому его можно назвать городом студентов. В вузах Харькова учится молодежь из 60-ти стран мира.

Харьков – культурный центр. Здесь работают шесть театров, музеи, планетарий. Очень любят харьковчане и гости города наш зоопарк, которому больше ста лет.

Послетекстовые задания

Задание 1. *Прочитайте первый абзац, передайте его содержание своими словами.*

Задание 2. *Прочитайте второй абзац, ответьте на вопросы.*

1. Что было изображено на гербе города?
2. О чем это свидетельствует?

Задание 3. Прочитайте третий абзац. О чем говорится в этой части текста?

Задание 4. Прочитайте четвертый абзац. Ответьте на вопросы:

1. Сколько промышленных предприятий в городе?
2. Что выпускают заводы и фабрики Харькова?

Задание 5. Прочитайте пятый абзац. Ответьте на вопрос: Сколько вузов в городе?

Задание 6. Прочитайте шестой абзац, ответьте на вопрос: Почему Харьков – это культурный центр?

Задание 7. Используя вопросы заданий 1-6, составьте вопросный план к тексту.

Задание 8. Трансформируйте вопросный план в назывной.

Задание 9. Используя план, расскажите о городе, в котором вы сейчас живете.

Задание 10. Ответьте на вопросы и запишите ответы:

Где находится ваш университет? Где находится общежитие, в котором вы живете? Как проехать из общежития в университет?

Задание 11. Расскажите о вашем родном городе или столице вашего государства.

Задание 12. Восстановите диалог.

- ...?

- В летописях название «Харьков» появляется в 1627 году.

- ...?

- Герб города говорит о богатстве и могуществе старого Харькова.

- ...?

- На гербе города изображены рог изобилия и жезл бога торговли Меркурия.

- ...?

- Харьков разместился на реках Лопань, Уды и Харьков.

- ...?

- Харьков занимает площадь 15 тыс. км².

- ...?

- В городе около трехсот промышленных предприятий.
- ...?
- Сейчас в Харькове живет более полутора миллионов человек.
- ...?
- Заводы и фабрики Харькова выпускают трактора, самолеты, велосипеды, фотоаппараты, телевизоры.
- ...?
- В городе 21 высшее учебное заведение.
- ...?
- В университетах Харькова учится молодежь из 60-ти стран мира.
- ...?
- В Харькове работают шесть театров, музеев, есть планетарий.

Тема 8. ЦЕНТР МІСТА

Передтекстові завдання

Завдання 1. *Запишіть дані слова, які ви зустрінете в текст, визначіть їх значення за словником.*

Собор	влаштувати
Фортеця	розміщувати
Пожежа	фестиваль
Визначна пам'ятка	камерна музика
Дзвіниця	ансамбль
Орган	церковний хор

Завдання 2. *Запишіть у зошит і запам'ятайте значення слів, які ви зустрінете в тексті.*

Дзвіниця – вежа з дзвоном на будівлі церкви.

Визначна пам'ятка – місце, що заслуговує особливої уваги.

Городяни – мешканці міста.

Наполеон – імператор Франції з 1804 по 1814 роки.

Завдання 3. Прочитайте текст.

Центр міста

У центрі Харкова знаходиться Університетська гірка. Це центральна та найбільш давня частина міста. У 1659 році тут була збудована дерев'яна фортеця.

Університетська гірка отримала свою назву від Харківського імператорського університету, який заснували тут у 1805 році.

На гірці знаходиться Спасівський собор, який побудували у 1688 році. Після пожежі, що знищила цей собор, у 1771 році почали будувати новий. Спасівський собор – єдиний в Слобідській Україні, що побудовано на гроші городян.

Основною визначною пам'яткою Спасівського собору є Олександрівська дзвіниця. Її побудували на честь перемоги над Наполеоном. Це була найвища дзвіниця в Росії. Висота цієї дзвіниці майже 90 метрів.

У 80-х роках ХХ століття у Спасівському соборі влаштували зал органної музики. У залі розміщувалися 500 чоловік. Тут проводилися концерти, фестивалі камерної музики, виступали співаки, ансамблі. Сьогодні всі концерти відбуваються у новій залі філармонії.

Центральна площа міста – площа Конституції. На цій площі знаходиться пам'ятник борцям за незалежність України. Сьогодні на цьому місці інший пам'ятник – богині перемоги, Ніці.

Післятекстові завдання

Завдання 1. *Прочитайте перший абзац, перекажіть його своїми словами.*

Завдання 2. *Прочитайте другий абзац, дайте відповіді на запитання:*

1. Коли збудовано Спасівський собор?
2. На чії гроші він побудований?

Завдання 3. *Прочитайте третій абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. У зв'язку з якими подіями побудували дзвіницю?
2. Яка висота дзвіниці?

Завдання 4. *Прочитайте четвертий абзац, перекажіть його своїми словами.*

Завдання 5. Прочитайте п'ятий абзац. Дайте відповідь на запитання: Коли поставили пам'ятник на площі Конституції?

Завдання 6. Використовуючи запитання до завдань, складіть запитальний план до тексту.

Завдання 7. Трансформуйте запитальний план у називний.

Завдання 8. Відновіть діалог.

- ...?
- У центрі Харкова знаходиться Університетська гірка.
- ...?
- Тому що вона отримала свою назву від Харківського імператорського університету.
- ...?
- На гірці знаходиться Спасівський собор.
- ...?
- Його побудували на гроші городян.
- ...?
- Визначна пам'ятка Спасівського собору – Олександрівська дзвіниця.
- ...?
- Її висота 90 метрів.
- ...?
- Дзвіницю побудували на честь перемоги над Наполеоном.

Тема 8. ЦЕНТР ГОРОДА

Предтекстовые задания

Задание 1. Запишите данные слова, которые вы встретите в тексте, определите их значение по словарю.

Собор	построить
Крепость	разместить
Пожар	фестиваль
Достопримечательность	камерная музыка
Колькольня	ансамбль
Орган	церковный хор

Задание 2. *Запишите в тетрадь и запомните значение слов и словосочетаний, которые вы встретите в тексте.*

Колокольня – башня с колоколами на здании церкви.

Достопримечательность – место, которое заслуживает особого внимания.

Горожане – жители города.

Наполеон – французский император с 1804 по 1814 годы.

Задание 3. *Прочитайте текст.*

Центр города

В центре Харькова находится Университетская горка. Это центральная и наиболее древняя часть города. В 1659 году здесь построили деревянную крепость.

Университетская горка получила свое название от Харьковского императорского университета, который был основан здесь в 1805 году.

На горке находится Успенский собор, который построили в 1688 году. После пожара, который уничтожил собор, в 1771 году начали строить новый. Успенский собор – единственный в Слободской Украине построен на деньги горожан.

Основной достопримечательностью Успенского собора является Александровская колокольня. Ее построили в честь победы над Наполеоном. Это была самая высокая колокольня в России. Высота этой колокольни почти 90 метров.

В 80-е годы XX века в Успенском соборе установили зал органной музыки. В зале помещалось 500 человек. Здесь проводились концерты, фестивали камерной музыки, выступали певцы, ансамбли. Сейчас открылся новый зал филармонии, все концерты проводятся там.

Центральная часть города – площадь Конституции. На этой площади находился памятник борцам за независимость Украины. Сегодня на этом месте другой памятник – богине победы, Нике.

Послетекстовые задания

Задание 1. *Прочитайте первый абзац, перескажите его своими словами.*

Задание 2. *Прочитайте второй абзац, ответьте на вопросы.*

1. Когда построили Успенский собор?

2. На чьи деньги он построен?

Задание 3. *Прочитайте третий абзац. Ответьте на вопросы:*

1. В связи с каким событием построили колокольню?
2. Какова высота колокольни?

Задание 4. *Прочитайте четвертый абзац, перескажите его своими словами.*

Задание 5. *Прочитайте пятый абзац. Ответьте на вопрос: Что находится на площади Конституции?*

Задание 6. *Используя вопросы заданий 1-6, составьте вопросный план к тексту.*

Задание 7. *Трансформируйте вопросный план в назывной.*

Задание 8. *Восстановите диалог.*

- ...?
- В центре Харькова находится Университетская горка.
- ...?
- Потому что она получила свое название от Харьковского императорского университета.
- ...?
- На горке находится Успенский собор.
- ...?
- Его построили на деньги жителей города.
- ...?
- Достопримечательность Успенского собора – Александровская колокольня.
- ...?
- Ее высота 90 метров.
- ...?
- Колокольню построили в честь победы над Наполеоном.

Тема 9. ГОЛОВНА ВУЛИЦЯ МІСТА

Передтекстові завдання

Завдання 1. *Запишіть дані слова, які ви зустрінете в текст, визначіть їх значення за словником.*

Магістраль	вагон	каміння
Будівництво (архітектура)	епоха	вугілля
Слава	цемент	вершина
Висотний	оперний	драматичний
Одночасно	ляльковий	найдовший

Завдання 2. *Прочитайте текст.*

Головна вулиця міста

Кожна вулиця міста має свою історію, свою славу. Московський проспект – найдовша вулиця, індустріальна магістраль міста. Клочківська – одна з найстаріших вулиць.

Сумську харків'яни називають своєю улюбленою вулицею. Сумська дорога з'явилася одночасно з Харковом. Але головною вулицею вона стала лише на початку минулого століття. Тут можна помилуватися старою архітектурою. Якщо ви любите театр, то на цій вулиці є ляльковий, оперний, драматичний театри. Якщо ви хочете відпочити – Сумська приведе вас у сад Шевченка або парк імені Горького.

Вершиною харківського будівництва став майдан Свободи. Це один із найбільших майданів світу. Він у два рази більший ніж відома Красна площа в Москві. На майдані знаходиться університет імені Каразіна та Будинок державної промисловості (Держпром).

Держпром – один із найкращих витворів світової архітектури ХХ століття. Це символ цілої епохи. Його будівництво почалося в 1925 році. На будівництво було витрачено 1315 вагонів цементу, 3700 вагонів каменю. Щоденно на обігрів витрачалося 25 тонн вугілля. Це був перший висотний будинок у країні.

Найгарніший у місті пам'ятник – це пам'ятник Т. Г. Шевченку, великому українському поету. Він також є на Сумській. Ось чому на цій вулиці завжди багато людей.

Післятекстові завдання

Завдання 1. Прочитайте перший абзац, перекажіть його зміст своїми словами.

Завдання 2. Прочитайте другий абзац, дайте відповіді на запитання:

1. Як харків'яни називають Сумську вулицю?
2. Які театри є на Сумській?
3. Які парки розташовані на Сумській?

Завдання 3. Прочитайте третій абзац. Дайте відповідь на запитання: Що знаходиться на майдані Свободи?

Завдання 4. Прочитайте четвертий абзац. Дайте відповідь на запитання: Коли почалося будівництво Держпрому?

Завдання 5. Прочитайте п'ятий абзац. Дайте відповідь на запитання: Кому поставлено найкрасивіший пам'ятник міста?

Завдання 6. Використовуючи запитання до завдань, складіть запитальний план до тексту.

Завдання 7. Трансформуйте запитальний план у називний.

Завдання 8. Використовуючи план, розкажіть про головну вулицю міста. Харкова.

Завдання 9. Відновіть діалог.

- ...?
- Московський проспект – найдовша вулиця міста.
- ...?
- Сумська дорога з'явилася одночасно з Харковом.
- ...?
- На майдані знаходяться університет імені Каразіна та Будинок державної промисловості (Держпром).
- ...?
- На Сумській є ляльковий, оперний, драматичний театри.
- ...?
- Будівництво Держпрому почалося в 1925 році.
- ...?

- Найкращий пам'ятнику міста – це пам'ятник Т. Г. Шевченку.
- ...?
- Шевченко – видатний український поет.

Тема 9. ГЛАВНАЯ УЛИЦА ГОРОДА

Предтекстовые задания

Задание 1. *Запишите данные слова, которые вы встретите в текст.*

Определите их значение по словарю.

Магистраль	вагон	камень
Строительство (архитектура)	эпоха	уголь
Слава	цемент	вершина
Высотный	оперный	драматический
Одновременно	кукольный	самая длинная

Задание 2. *Прочитайте текст.*

Главная улица города

Каждая улица города имеет свою историю. Московский проспект – самая длинная улица, индустриальная магистраль города. Клочковская – одна из старейших улиц.

Сумскую харьковчане называют своей любимой улицей. Сумская дорога появилась одновременно с Харьковом. Но главной улицей города она стала только в начале прошлого века, на ней можно полюбоваться старинной архитектурой. Если вы любите театр, то на этой улице есть кукольный, оперный и драматический театры. Если вы хотите отдохнуть – Сумская приведет вас в сад Шевченко или парк Горького.

Вершиной харьковского зодчества стала площадь Свободы. Это одна из самых больших площадей мира. Она в два раза больше знаменитой Красной площади в Москве. На площади находится университет имени Каразина и Госпром (Дом государственной промышленности).

Госпром – одно из лучших произведений мировой архитектуры XX века. Это символ целой эпохи. Его строительство началось в 1925 году. На строительство было потрачено 1315 вагонов цемента, 3700 вагонов камня. Ежегодно на отопление расходовалось 25 тонн угля. Это было первое высотное здание страны.

Самый красивый памятник города – памятник Т. Г. Шевченко, великому украинскому поэту. Он тоже на Сумской. Вот почему на этой улице всегда много людей.

Послетекстовые задания

Задание 1. *Прочитайте первый абзац, передайте его содержание своими словами.*

Задание 2. *Прочитайте второй абзац, ответьте на вопросы.*

1. Как харьковчане называют Сумскую улицу?
2. Какие театры есть на Сумской?
3. Какие парки расположены на Сумской?

Задание 3. *Прочитайте третий абзац. Ответьте на вопрос: Что находится на площади Свободы?*

Задание 4. *Прочитайте четвертый абзац. Ответьте на вопрос: Когда началось строительство Госпрома?*

Задание 5. *Прочитайте пятый абзац. Ответьте на вопрос: Кому поставлен самый красивый памятник города?*

Задание 6. *Используя вопросы заданий, составьте вопросный план к тексту.*

Задание 7. *Трансформируйте вопросный план в назывной.*

Задание 8. *Используя план, расскажите о главной улице города Харькова.*

Задание 9. *Восстановите диалог.*

- ...?
- Московский проспект – самая длинная улица города.
- ...?
- Сумская дорога появилась одновременно с Харьковом.
- ...?
- На площади находятся университет имени Каразина и Дом государственной промышленности (Госпром).
- ...?
- На Сумской есть кукольный, оперный и драматический театры.

- ...?
- Стrojительство Госпрома началось в 1925 году.
- ...?
- Самый красивый памятник города – это памятник Т. Г. Шевченко
- ...?
- Шевченко – это великий украинский поэт.

Тема 10. КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ ХАРКОВА. МУЗЕЇ МІСТА

Передтекстові завдання

Завдання 1. *Запишіть дані слова, які ви зустрінете в текст, визначіть їх значення за словником.*

Експонат	відвідувач	колекція
Феодалізм	класик	експозиція
Капіталізм	живопис	пишатися
Давність	первісний	музей

Завдання 2. *Прочитайте текст.*

Музеї міста

Багате та різноманітне культурне життя Харкова. У місті працює багато музеїв. Найбільший з них – Історичний музей. В музеї 33 зали. У залах є близько 200 тисяч експонатів. Вони розповідають про історію краю з давніх-давен до наших днів. У музеї відкриті відділи: історії первісного суспільства, феодалізму, капіталізму, сучасного суспільства. Особливе місце займає експозиція, яка присвячена боротьбі харків'ян із фашистами. Щорічно музей відвідують понад 200 тисяч чоловік.

Відкриті двері для відвідувачів музею природи Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Музей є також науковою та навчальною базою університету.

Художній музей – один із найбільших в Україні. У цьому музеї можна побачити картини класиків живопису: І. Айвазовського, І. Рєпіна, В. Тропініна, С. Васильковського.

Особливе місце в колекції музею займають твори великого українського поета й художника Т. Г. Шевченка. Харківський художній музей пишається колекцією картин і малюнків свого земляка І. Ю. Рєпіна.

Післятекстові завдання

Завдання 1. Прочитайте перший абзац. Дайте відповідь на запитання:

1. Скільки залів в Історичному музеї?
2. Про що розповідають музеї?
3. Які відділи відкриті в музеї?

Завдання 2. Прочитайте другий абзац, передайте його зміст своїми словами.

Завдання 3. Прочитайте третій абзац. Дайте відповідь на запитання: Картини яких художників можна побачити в художньому музеї?

Завдання 4. Використовуючи запитання до завдань, складіть запитальний план до тексту.

Завдання 5. Трансформуйте запитальний план у називний.

Завдання 6. Відновіть діалог.

- ...?
- В історичному музеї 33 зали.
- ...?
- Експонати розповідають про історію краю.
- ...?
- У Харкові є ще музей природи.
- ...?
- У художньому музеї можна побачити картини класиків живопису.
- ...?
- Харківський художній музей пишається колекцією картин і малюнків свого земляка І. Ю. Рєпіна.

Тема 10. КУЛЬТУРНАЯ ЖИЗНЬ ХАРЬКОВА.

МУЗЕИ ГОРОДА

Предтекстовые задания

Задание 1. Запишите данные слова, которые вы встретите в текст. Определите их значение по словарю.

Экспонат

посетитель

коллекция

Феодализм	классик	экспозиция
Капитализм	живопись	гордится
Древность	первобытный	музей

Задание 2. *Прочитайте текст.*

Музеи города

Богата и разнообразна культурная жизнь Харькова. В городе работает много музеев. Самый крупный из них – Исторический музей. В музее 33 зала. В залах имеется около 200 тысяч экспонатов. Они рассказывают об истории края от глубокой древности до наших дней. В музее открыты отделы: истории первобытного общества, феодализма, современного общества. Особое место занимает экспозиция, посвященная борьбе харьковчан с фашистами. Ежегодно музей посещает более 200 тысяч человек.

Открыты двери для посетителей музея природы Харьковского государственного университета имени В. Н. Каразина. Музей является также научной и учебной базой университета.

Художественный музей – один из крупнейших в Украине. В этом музее можно увидеть картины классиков живописи: И. Айвазовского, И. Репина, В. Тропинина, С. Васильковского. Особое место в коллекции музея занимают произведения великого украинского поэта и художника Т. Г. Шевченко. Харьковский художественный музей гордится коллекцией картин и рисунков своего земляка И. Е. Репина.

Послетекстовые задания

Задание 1. *Прочитайте первый абзац. Ответьте на вопросы.*

1. Сколько залов в историческом музее?
2. О чем рассказывают экспонаты музея?
3. Какие отделы открыты в музее?

Задание 2. *Прочитайте второй абзац, передайте его содержание своими словами.*

Задание 3. *Прочитайте третий абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Картины каких художников можно увидеть в художественном музее?

2. Какой коллекцией картин гордится музей?

Задание 4. *Используя вопросы заданий 1-3, составьте вопросный план к тексту.*

Задание 5. *Трансформируйте вопросный план в назывной.*

Задание 6. *Восстановите диалог.*

- ...?
- В историческом музее 33 зала.
- ...?
- Экспонаты рассказывают об истории края.
- ...?
- В Харькове есть еще и музей природы.
- ...?
- В художественном музее можно увидеть картины классиков живописи.
- ...?
- Харьковский художественный музей гордится коллекцией картин и рисунков своего земляка И. Е. Репина.

Тема 11. ЛІТЕРАТУРНИЙ ХАРКІВ

Передтекстові завдання

Завдання 1. *Запишіть дані слова, які ви зустрінете в текст, визначіть їх значення за словником.*

Екземпляр	кам'яний
Видання	ювілейний
Охорона здоров'я	тематичний
Освіта	зберігається
Премія	розташований
Вірші	присвячений

Завдання 2. *Запам'ятайте і запишіть у зошит значення аббревіатур:*
ООН – Організація Об'єднаних Націй.

Завдання 3. Прочитайте текст.

Літературний Харків

У Харкові понад 100 бібліотек. Особливе місце займає бібліотека імені В. Г. Короленка. Це одна з найбільших у країні бібліотек. У 10 читальних залах бібліотеки можна знайти книги на 150 мовах народів світу.

Уже давно бібліотека імені В. Г. Короленка отримує обов'язкові екземпляри видань ООН з питань охорони здоров'я та освіти, культури.

Бібліотека імені В. Г. Короленка розташована у гарному кам'яному будинку, побудованому на початку ХХ століття за проектом академіка О. М. Бекетова.

У 1988 році у Харкові був заснований літературний музей. У музеї зберігаються матеріали, які характеризують літературне життя Харкова, Слобідської України. Постійно відзначаються ювілейні дати, відбуваються тематичні зустрічі, присвячені письменникам і поетам Харкова й України.

У музеї є відділ, присвячений життю та творчості відомого харківського поета Бориса Олександровича Чичибабіна. Поет за свої вірші був удостоєний Державної премії.

Творчість Б. О. Чичибабіна наповнена любові до людей, оптимістичним настроєм, вірою в перемогу добра над злом. Ім'ям цього видатного поета названо одну з вулиць міста.

Післятекстові завдання

Завдання 1. *Прочитайте перший абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Скільки бібліотек у Харкові?
2. Яка найбільша бібліотека?

Завдання 2. *Прочитайте другий абзац, передайте його зміст своїми словами.*

Завдання 3. *Прочитайте третій абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Коли було збудовано будинок бібліотеки?
2. Хто автор проекту?

Завдання 4. *Прочитайте четвертий абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Коли було засновано літературний музей?
2. Які матеріали зберігаються в музеї?
3. Яка робота проводиться в музеї?

Завдання 5. Прочитайте п'ятий абзац, передайте його зміст своїми словами.

Завдання 6. Прочитайте шостий абзац. Дайте відповідь на запитання: Про що писав Б. О. Чичибабін?

Завдання 7. Використовуючи запитання до завдань, складіть запитальний план до тексту.

Завдання 8. Трансформуйте запитальний план у називний.

Завдання 9. Відновіть діалог.

- ...?
- У Харкові понад 100 бібліотек.
- ...?
- Так, це найбільша бібліотека в країні.
- ...?
- Тут є книжки, написані 150 мовами світу.
- ...?
- Будинок бібліотеки був побудований на початку ХХ століття.
- ...?
- Автор проекту будинку – академік архітектури О. М. Бекетов.
- ...?
- У 1988 році був заснований літературний музей.
- ...?
- В музеї можна дізнатися про літературне життя Харкова.
- ...?
- Найвідоміший поет Харкова – Б.О. Чичибабін.

Тема 11. ЛИТЕРАТУРНЫЙ ХАРЬКОВ

Предтекстовые задания

Задание 1. Запишите данные слова, которые вы встретите в текст.

Определите их значение по словарю.

Экземпляр	каменный
Издание	юбилейный
Здравоохранение	тематический
Образование	храниться
Премия	размещаться
Стихи	посвящены

Задание 2. Запомните и запишите в тетрадь значение аббревиатуры:
ООН – Организация Объединенных Наций.

Задание 3. Прочитайте текст.

Литературный Харьков

В Харькове более 100 библиотек. Особое место занимает библиотека имени В. Г. Короленко. Эта одна из крупнейших в стране библиотек. В 10 читальных залах можно найти книги на 150 языках народов мира.

Уже много лет библиотека имени В. Г. Короленко получает обязательные экземпляры изданий ООН по вопросам здравоохранения, образования и культуры.

Библиотека имени В. Г. Короленко размещена в красивом каменном здании, построенном в начале XX века по проекту академика А. Н. Бекетова.

В 1988 году в Харькове был основан литературный музей. В музее хранятся материалы, которые характеризуют литературную жизнь Харькова, Слободской Украины. Постоянно отмечаются юбилейные даты, устраиваются тематические встречи, посвященные писателям и поэтам Харькова и Украины.

В музее есть отдел, посвященный жизни и творчеству знаменитого харьковского поэта Бориса Александровича Чичибабина. Поэт при жизни за свои стихи был удостоен Государственной премии.

Творчество Чичибабина наполнено любовью к людям, оптимистическим настроением, верой в победу добра над злом. Именем этого замечательного поэта названа одна из улиц города.

Послетекстовые задания

Задание 1. *Прочитайте первый абзац. Ответьте на вопросы.*

1. Сколько библиотек в Харькове?
2. Какая самая крупная библиотека?

Задание 2. *Прочитайте второй абзац, передайте его содержание своими словами.*

Задание 3. *Прочитайте третий абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Когда было построено здание библиотеки?
2. Кто автор проекта?

Задание 4. *Прочитайте четвертый абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Когда был основан литературный музей?
2. Какие материалы хранятся в музее?
3. Какая работа ведется в музее?

Задание 5. *Прочитайте второй абзац, передайте его содержание своими словами.*

Задание 6. *Прочитайте шестой абзац. Ответьте на вопрос: О чем писал Б. Чичибабин?*

Задание 7. *Используя вопросы заданий 1-6, составьте вопросный план к тексту.*

Задание 8. *Трансформируйте вопросный план в назывной.*

Задание 9. *Восстановите диалог.*

- ...?
- В Харькове более 100 библиотек.
- ...?
- Да, это самая крупная библиотека в стране.
- ...?
- Здесь есть книги на 150 языках мира.
- ...?

- Здание библиотеки было построено в начале XX века.
- ...?
- Автор проекта здания библиотеки – академик архитектуры А. Н. Бекетов.
- ...?
- В 1988 году был основан литературный музей.
- ...?
- В музее можно узнать о литературной жизни Харькова.
- ...?
- Самый известный поэт Харькова Б. А. Чичибабин.

Тема 12. ХАРКІВ ТЕАТРАЛЬНИЙ

Передтекстові завдання

Завдання 1. *Запишіть дані слова, які ви зустрінете в тексті, визначіть їх значення за словником:*

Пробудження	талановитий
Відвідування	очолити
Знаменитість	стимулювати
Майстерність	співпрацювати
Драматургія	присвоїти
Актор	відвідини
Сцена	донести

Завдання 2. *Запишіть синонімічні вирази:*

- співпрацювати – працювати з ким-небудь;
- відомі люди – знамениті, ті, яких знають усі;
- нинішній – теперішній, який існує сьогодні;
- очолити – керувати.

Завдання 3. *Прочитайте текст.*

Харків театральний

Відвідування музеїв – не єдина можливість гарно відпочити та приємно провести час. У Харкові працює шість театрів: театр Російської драми імені О. С. Пушкіна, театр Української драми імені Т. Г. Шевченка, Ляльковий театр, театр Опери і балету імені М. В. Лисенка, театр Юного глядача, театр «Березіль» імені Л. Курбаса.

Ще в 1791 році в Харкові виник професійний театр. У 1842 році відкрито постійний драматичний театр – зараз театр імені Т. Г. Шевченка. Театр стимулював розвиток драматургії та акторської майстерності. У ньому виступали відомі актори російської та української сцени: М. С. Щепкін, К.Т. Соляник. Спочатку всі ролі виконували лише чоловіки. Історія донесла до нас ім'я першої харківської актриси-жінки – Єлизавети Григорівни Мосівачової.

У 1926 році в Харків з Києва було переведено центральний театр республіки, який очолив талановитий режисер Лесь Курбас. Цей театр називався «Березіль». «Март» українською мовою «березень», «березіль» – це початок весни, пробудження. Звідси і назва театру.

Працював театр у приміщенні теперішнього Українського Драматичного театру імені Т. Г. Шевченка і став справжнім центром театральної культури України. З цим театром співпрацювали відомі українські драматурги: М. Куліш, І. Микитенко, І. Кочерга, А. Корнійчук. Сотні театральних знаменитостей грали на Харківській сцені.

У 1934 році театру присвоїли ім'я українського поета Т. Г. Шевченка.

Післятекстові завдання

Завдання 1. *Прочитайте перший абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Скільки театрів працює у місті?
2. Назвіть ці театри.

Завдання 2. *Прочитайте другий абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Коли виник професійний театр у Харкові?
2. Хто виконував усі ролі?
3. Назвіть ім'я першої жінки-актриси.

Завдання 3. *Прочитайте третій абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Як називався театр?
2. Хто був режисером театру?

Завдання 4. *Прочитайте четвертий абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Хто співпрацював із цим театром?
2. Коли присвоїли театру ім'я українського поета Т. Г. Шевченка?

Завдання 5. Використовуючи завдання 1-4, складіть запитальний план до тексту.

Завдання 6. Трансформуйте запитальний план у називний.

Завдання 7. Відновіть діалог.

- ...?

- Я був у театрі Української драми імені Т. Г. Шевченка.

- ...?

- Постійний драматичний театр було відкрито в 1842 році.

- ...?

- Спочатку театр називався «Березіль».

- ...?

- Головним режисером був Лесь Курбас.

- ...?

- В 1934 році театру присвоїли ім'я українського поета Т. Г. Шевченка.

Тема 12. ХАРЬКОВ ТЕАТРАЛЬНИЙ

Предтекстовые задания

Задание 1. Запишите данные слова, которые вы встретите в тексте, определите их значение по словарю.

Пробуждение

талантливый

Посещение

возглавить

Знаменитость

стимулировать

Мастерство

сотрудничать

Драматургия

присвоить

Актер

возникнуть

Сцена

донести

Задание 2. Запишите синонимические выражения:

Сотрудничать – работать вместе с кем-то;

известные люди – знаменитые, те, которых знают все;

нынешний – сегодняшний, который существует теперь;

возглавить – стать во главе, руководить.

Задание 3. Прочитайте текст.

Харьков театральный

Посещение музеев – не единственная возможность хорошо отдохнуть и приятно провести время. В Харькове работает шесть театров: театр Русской драмы имени А. С. Пушкина, театр Украинской драмы имени Т. Г. Шевченко, Кукольный театр, театр Оперы и балета имени Н. В. Лысенко, театр Юного зрителя, театр «Березиль» имени Л. Курбаса.

Еще в 1791 году в Харькове возник профессиональный театр. В 1842 году открыт постоянный драматический театр – ныне театр имени Т. Г. Шевченко. Театр стимулировал развитие драматургии и актерского мастерства. В нем выступали известные актеры российской и украинской сцены: М. С. Щепкин, К. Т. Соляник. Первое время все роли исполняли только мужчины. История донесла до нас имя первой харьковской актрисы-женщины – Елизаветы Григорьевны Мосивачевой.

В 1926 году в Харьков из Киева был переведен центральный театр республики, который возглавил талантливый режиссер Лесь Курбас. Этот театр назывался «Березиль». Март на украинском языке «березень», «березиль» – это начало весны, пробуждение. Отсюда и название театра.

Работал театр в помещении нынешнего Украинского Драматического театра имени Т. Г. Шевченко и стал настоящим центром театральной культуры Украины. С этим театром сотрудничали известные украинские драматурги: М. Кулиш, И. Микитенко, И. Кочерга, А. Корнейчук. Сотни театральных знаменитостей играли на Харьковской сцене.

В 1934 году театру присвоили имя украинского поэта Т. Г. Шевченко.

Послетекстовые задания

Задание 1. *Прочитайте первый абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Сколько театров работает в городе?
2. Назовите эти театры.

Задание 2. *Прочитайте второй абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Когда возник профессиональный театр в Харькове?
2. Кто исполнял все роли?
3. Назовите имя первой женщины-актрисы.

Задание 3. Прочитайте третий абзац. Ответьте на вопросы:

1. Как назывался театр?
2. Кто был режиссером театра?

Задание 4. Прочитайте четвертый абзац. Ответьте на вопросы:

1. Кто сотрудничал с этим театром?
2. Когда присвоили театру имя украинского поэта Т. Г. Шевченко?

Задание 5. Используя вопросы заданий 1-4, составьте вопросный план к тексту.

Задание 6. Трансформируйте вопросный план в назывной.

Задание 7. Восстановите диалог.

- ...?
- Я был в театре Украинской драмы имени Т. Г. Шевченко.
- ...?
- Постоянный драматический театр был открыт в 1842 году.
- ...?
- Главным режиссером был Лесь Курбас.
- ...?
- В 1934 году театру присвоили имя украинского поэта Т. Г. Шевченко.

Тема 13. ХАРКІВ І НАУКА

Передтекстові завдання

Завдання 1. Запишіть дані слова, які ви зустрінете в тексті.

Діяч	покоління
Біолог	конференція
Композитор	учений
Ректор	премія

Завдання 2. Прочитайте текст.

Харків і наука

Харків є одним із найбільших наукових центрів України. Харківський університет імені В. Н. Каразіна був заснований в 1805 році. У ньому працювали відомі діячі науки і культури. Тут ще до революції захистив свою

дипломну роботу І. Мечников, вчився майбутній український композитор М. В. Лисенко, працював ректором український письменник П. П. Гулак-Артемовський. Пізніше тут працювали відомі хіміки М. А. Ізмайлов, М. М. Бекетов, астроном М. П. Барабашов. Ім'ям цього вченого названо одну із станцій метро.

Роботи фізика-теоретика Л. Д. Ландау знають не лише в нашій країні, але й в усьому світі. У 1962 році за свої відкриття й роботи він отримав Нобелівську премію. В Харкові зараз працює найбільший в Україні науково-дослідний фізико-технічний інститут .

Велику роботу по підготовці інженерів з 96 спеціальностей проводить найбільший університет міста – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». Сьогодні в НТУ «ХПІ» навчається понад 26 тисяч студентів.

Великими навчальними закладами є також сільськогосподарча академія, юридична академія, медичний університет. У навчальних закладах Харкова нарівні з підготовкою фахівців проводиться велика науково-дослідна робота.

Післятекстові завдання

Завдання 1. *Прочитайте перший абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Коли був заснований Харківський університет ім. В. Н. Каразіна?
2. Хто з відомих діячів науки і культури працював там?

Завдання 2. *Прочитайте другий абзац. Дайте відповіді на запитання:*

1. Чиї роботи з фізики знають у всьому світі?
2. Коли Л. Д. Ландау отримав Нобелівську премію?

Завдання 3. *Прочитайте третій абзац. Перекажіть його зміст своїми словами та дайте відповідь на запитання: Скільки студентів навчається в політехнічному університеті?*

Завдання 4. *Прочитайте четвертий абзац. Перекажіть його зміст своїми словами. Дайте відповідь на запитання: Які виші міста Харкова ви знаєте?*

Завдання 5. *Використовуючи запитання завдань 1-4, складіть питальний план.*

Завдання 6. Трансформуйте його в називний.

Завдання 7. Відновіть діалоги.

- ... ?
- Харківський університет було засновано в 1805 році.
- ... ?
- У ньому працювали відомі діячі науки і культури.
- ... ?
- Ім'ям ученого-астронома М.П. Барабашова названо одну із станцій метро.
- ... ?
- Роботи фізика-теоретика Л. Д. Ландау знають в усьому світі.
- ... ?
- За свої відкриття Ландау отримав Нобелівську премію.
- ... ?
- Політехнічний університет готує інженерів з 96 спеціальностей.
- ... ?
- Мої друзі навчаються в різних університетах міста.

Тема 13. ХАРЬКОВ И НАУКА

Предтекстовые задания

Задание 1. *Затишіте данные слова, которые вы встретите в тексте.*

Деятель	поколение
Биолог	конференция
Композитор	ученый
Ректор	премия

Задание 2. *Прочитайте текст.*

Харьков и наука

Харьков является одним из крупных научных центров Украины. Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина был открыт еще в 1805 году. В нем работали известные деятели науки и культуры. Здесь еще до революции защитил свою дипломную работу биолог И. И. Мечников, учился будущий украинский композитор Н. В. Лысенко, работал ректором

украинский писатель П. П. Гулак-Артемовский. Позже здесь работали известные химики М. А. Измайлов, Н. Н. Бекетов, астроном М.П. Барабашов. Именем этого ученого названа одна из станций метро.

Работы физика-теоретика Л. Д. Ландау знают не только в нашей стране, но и во всем мире. В 1962-м году за свои открытия и труды он получил Нобелевскую премию. В Харькове сейчас работает крупнейший в Украине научно-исследовательский физико-технический институт.

Большую работу по подготовке инженеров по 96 специальностям проводит крупнейший ВУЗ города – Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт». Здесь обучается более 26 тысяч студентов.

Крупными вузами города являются также сельскохозяйственная академия, юридическая академия, медицинский университет. В вузах Харькова вместе с подготовкой специалистов проводится большая научно-исследовательская работа.

Послекстовые задания

Задание 1. *Прочитайте первый абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Когда был открыт ХНУ?
2. Кто из известных деятелей науки и культуры работал там?

Задание 2. *Прочитайте второй абзац. Ответьте на вопросы:*

1. Чьи работы по физике знают во всем мире?
2. Когда Л. Д. Ландау получил Нобелевскую премию?

Задание 3. *Прочитайте третий абзац. Передайте его содержание своими словами и ответьте на вопрос: Сколько студентов обучается в политехническом университете?*

Задание 4. *Прочитайте четвертый абзац. Передайте его содержание своими словами. Ответьте на вопрос: Какие вузы города Харькова вы знаете?*

Задание 5. *Используя вопросы заданий 1-4, составьте вопросный план.*

Задание 6. *Трансформируйте его в назывной.*

Задание 7. *Восстановите диалоги.*

- ... ?

- Харьковский университет был открыт в 1805 году.
- ... ?
- В нем работали известные деятели науки и культуры.
- ... ?
- Именем ученого-астронома М. П. Барабашова названа одна из станций метро.
- ... ?
- Работы физика-теоретика Л. Д. Ландау знают во всем мире.
- ... ?
- За свои открытия Ландау получил Нобелевскую премию.
- ... ?
- Политехнический университет готовит инженеров по 96 специальностям.
- ... ?
- Мои друзья учатся в разных вузах города.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Тема 1. Історія України	4
Тема 1. История Украины	8
Тема 2. Географічне положення України	12
Тема 2. Географическое положения Украины	14
Тема 3. Столиця України – Київ	17
Тема 3. Столица Украины – Киев	19
Тема 4. Гімн України	21
Тема 4. Гимн Украины	23
Тема 5. Герб України	25
Тема 5. Герб Украины	26
Тема 6. Прапор України	28
Тема 6. Флаг Украины	30
Тема 7. Харків	32
Тема 7. Харьков	35
Тема 8. Центр міста	38
Тема 8. Центр города	40
Тема 9. Головна вулиця	43
Тема 9. Главная улица	45
Тема 10. Культурне життя Харкова. Музеї Харкова	47
Тема 10. Культурная жизнь Харькова. Музеи Харькова	48
Тема 11. Літературний Харків	50
Тема 11. Литературный Харьков	53
Тема 12. Харків театральний	55
Тема 12. Харьков театральный	57
Тема 13. Харків і наука	59
Тема 13. Харьков и наука	61

Навчальне видання

МИ НАВЧАЄМОСЯ В УКРАЇНІ

Методичні вказівки для виконання практичних завдань
з навчальної дисципліни
«УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА»
для іноземних студентів усіх спеціальностей

Укладачі: **Чернявська** Світлана Миколаївна
Немерцова Олена Євгенівна
Сабадир Галина Іванівна
Дяченко Олена Валеріївна

Роботу рекомендувала до видання: *доц. Кривець О.М.*

В авторській редакції

План 2021 р., поз. 86

Підписано до друку 20.04.2021 р.
Формат 60×84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк ксерографічний. Ум. друк. арк. 3,72.
Наклад 30 прим. Зам. №04-21

Видавець Видавничий центр НТУ «ХП».
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 5478 від 21.08.2017 р.
61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Виготовлювач
Надруковано ТОВ «Видавництво «Форт»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції,
серія ДК №7107 від 20.07.2020 р.
61023, м. Харків, а/с 10325. Тел. +38 (057)714-09-08